

Oikeusministeriö
kirjaamo.om@om.fi
eija.siitari-vanne@om.fi

Lausunto 12.12.2006

PAREMMAN SÄÄNTELYN TOIMINTAOHJELMA (VNK004:00/2005) -kommentit jatkotyötä varten

Oikeusministeriö on pyytänyt Suomen Teollisoikeudelliselta Yhdistykseltä (STY) näkemyksiä ja ehdotuksia 31.8.2006 julkaistusta paremman sääntelyn toimintaohjelmasta (Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 8 -10/2006). STY kiittää mahdollisuudesta esittää näkemyksiään ja ehdotuksiaan toimintaohjelmasta, joka sisältää selkeät eväät sääntelyn parantamiselle.

Toimintaohjelmassa on kannatettavia ehdotuksia ministeriön rajat ylittävästä, koordinaatiota lisäävästä lainsäädäntösuunnitelmasta, paremman sääntelyn ministerivaliokunnasta sekä neuvottelukunnasta. STY pitää tärkeänä, että toimintaohjelman konkreettiset ehdotukset pannaan ripeästi täytäntöön ja että tulevan hallituksen ohjelmaan kirjataan toimintaohjelman keskeiset ehdotukset kuten esimerkiksi lainsäädäntösuunnitelma. Hallituksen lainsäädäntösuunnitelmassa tulisi ottaa huomioon mm. oikeusjärjestyksen kehittämisen muutostarpeet ja määritellä hallituskauden merkittävimmät hankkeet. Lisäksi tulisi laatia sääntelyn yksinkertaistamisohjelma.

STY katsoo, että Suomessa tulisi määritellä sellaisia politiikkalohkoja, joita kehittämällä voidaan saada kansainvälistä kilpailuetua. Tällaisina pidetään yleisesti mm. innovaatiopolitiikkaamme, johon kuuluu toimiva immateriaalioikeusjärjestelmä. Näin ollen on tärkeää, että jatkossa luodaan ja pannaan täytäntöön kansallisia strategioita kuten kansallinen IPR-strategia. Tällainen uusi ajattelumalli edellyttäisi myös ministeriörajojen uudelleenarviointia. On siirryttävä yksittäisestä ministeriökohtaisesta ongelmanratkaisusta laaja-alaiseen Suomen kilpailukyvystä huolehtivaan malliin.

STY haluaa lausunnossaan kiinnittää edellä mainitun lisäksi huomiota EU-vaikuttamiseen ja hallituksen lainsäädäntösuunnitelmaan.

Hyvä sääntely edellyttää EU-vaikuttamisen tehostamista

STY kannattaa toimintaohjelman ehdotuksia EU-vaikuttamisen tehostamiseksi, mutta katsoo, että toimintaohjelmaa tulisi tältä osin vielä työstää edelleen. Toimintaohjelmassa esitetään, että EU-lainsäädännön valmisteluprosessiin tulisi vaikuttaa aikaisempaa varhaisemmassa vaiheessa ja painotetaan laajapohjaista kansallista valmistelua, sidosryhmien vaikutusmahdollisuuksien kehittämistä sekä vaikutusarvioinnin kehittämistä neuvoston työryhmissä. EU-asioiden ministerivaliokunnan käsittelyä varten ehdotetaan koottavaksi selvityksiä EU-lainsäädännön kehittämisen strategisista tavoitteista.

Koska merkittävä osa kansallisesta sääntelystä pohjautuu EU-sääntelyyn, tulee erityisesti pohtia keinoja, joilla suomalaista etua voidaan yhä tehokkaammin edistää EU:n päätöksenteossa. On tärkeää kehittää toimintamalleja, joilla EU-lainsäädännön valmisteluun voidaan vaikuttaa jo varhaisemmassa vaiheessa. Nykyinen valmistelukoneisto keskittyy hyvin pitkälle vaikuttamiseen vasta kun komission ehdotuksen käsittely EU-koneistossa on jo pitkällä.

STY katsoo, että myös strategisten tavoitteiden valmistelua tulisi tehostaa. Paremman sääntelyn toimintaohjelman täytätöntöönpanossa tulisi harkita laajan korkean tason luottamusta nauttivan elimen/asiantuntijaryhmä perustamista. Asiantuntijaryhmässä tulisi olla edustettuina hallinto, poliittiset päätöksentekijät sekä keskeiset sidosryhmät. Ryhmän tehtävänä olisi määritellä Suomen kannalta merkittäviä EU-politiikan tavoitteita. Erityisen tärkeää olisi, että ryhmä voisi komission varhaisessa valmisteluvaiheessa tuottaman konkreettisia ehdotuksia. Laajapohjaisesti valmistellut kansalliset linjaukset olisivat hyödyllisiä sidosryhmätahoille, jotka pyrkivät vaikuttamaan EU:n päätöksentekoon.

Tämän lisäksi tarvitaan valmisteluelin, joka pystyy ottamaan kantaa laaja-alaisiin ja kansallisesti merkittäviin EU-hankkeisiin sekä tuottamaan tehokkaasti ja oikea-aikaisesti selkeän näkemyksen, jota voidaan hyödyntää EU-päätöksenteon eri valmisteluvaiheissa.

Hallituksen lainsäädäntösuunnitelma

STY kannattaa toimintaohjelman ehdotusta hallituksen lainsäädäntösuunnitelmaksi. Lainsäädäntösuunnitelman tulisi täydentää ja konkretisoida muita politiikkavälineitä kuten hallitusohjelmaa ja hallituksen strategia-asiakirjaa.

Ehdotuksen mukaan suunnitelmaan kuuluisi hankeosio ja strateginen osa. Hankeosioon sisällytettäisiin hallituskauden aikana merkittävimmät hankkeet, joiden määrä ehdotuksen mukaan hallituskauden aikana saattaisi nousta 30:een. Hankkeista tehtäisiin laajat vaikutusarviot. STY pitää hankeosiota selkeänä ja tärkeänä välineenä. Tärkeää on, että keskeisistä lainsäädäntöhankkeista todella tehdään laajat vaikutusarviot yhteistyössä keskeisten toimijoiden ja sidosryhmien kanssa.

STY pitää hyvänä ajatusta siitä, että lainsäädäntösuunnitelman strategiseen osaan kuuluisi hallituksen yhteinen poliittinen näkemys oikeusjärjestyksen kehittämisen muutostarpeista ja painopistealueista. Säädöspoliittisilla tavoitteilla ohjattaisiin kansallista valmistelua, EU-valmistelua ja kansainvälisiin sopimusjärjestelyihin liittyvää valmistelua. Myös lainsäädäntösuunnitelman kytkeminen vuotuisen Lissabonin strategian edellyttämään raportointijärjestelmään on kannatettava ehdotus.

Strategiseen osioon tulisi myös sisällyttää sääntelyn yksinkertaistamisohjelma ja siinä tulisi määritellä, miten ministeriöiden tulisi ottaa huomioon paremman sääntelyn periaatteet säädösvalmistelutyössä. Lainsäädäntösuunnitelmassa tulisi määritellä myös ne periaatteet, joita Suomi noudattaa EU-asioita koskevassa säädöspolitiikassaan.

STY pitää erittäin tärkeänä, että hallituksen lainsäädäntösuunnitelmaan otetaan konkreettisia poikkihallinnollisia hankkeita kuten esim. kansallisen IPR-strategian luominen, tekijänoikeusasioiden hallinnon siirto opetusministeriöstä kauppa- ja

teollisuusministeriöön sekä immateriaalioikeudellisten asioiden tuomioistuinkäsittelyn keskittäminen.

STY haluaa tässä yhteydessä kiinnittää oikeusministeriön huomiota immateriaalioikeudellisten asioiden tuomioistuin käsittelyn keskittämisen tärkeyteen. STY kannattaa oikeusministeriön tulevaisuuskatsauksessa 2006 mainittuja toimenpiteitä markkinaoikeuden toiminnan tehostamiseksi ja katsoo, että samassa yhteydessä tulisi harkita immateriaalioikeudellisten asioiden käsittelyn keskittämistä markkinaoikeuteen. Immateriaalioikeudellisten asioiden käsittelyn keskittäminen kuitenkin edellyttää, että tulevaisuuskatsauksessa mainitut toimenpiteet toteutetaan ja EU-kynnysarvot alittavien julkisten hankintojen käsittely siirretään muutamaaan alueelliseen hallinto-oikeuteen. Lisäksi STY pitää erittäin tärkeänä, että markkinaoikeus saa pysyvästi lisäresursseja. Tämä ratkaisu mahdollistaisi kilpailuasioden tehokkaan ja nopean käsittelyn markkinaoikeudessa ja immateriaalioikeudellisten asioiden käsittelyn keskittämisen markkinaoikeuteen.

Immateriaalioikeudellisten asioiden käsittelyn keskittäminen yhteen tuomioistuimeen mahdollistaisi asiantuntevan ja nopean käsittelyn sekä lisäksi yritysten oikeusturvaa. Yritysten, erityisesti pk-yritysten, kannalta on keskeistä, että koko prosessi hoidetaan samassa tuomioistuimessa. Tuomioistuinkäsittelyn keskittäminen vahvistaisi myös tuomioistuinten ja tuomareiden kilpailu- ja immateriaalioikeudellista asiantuntemusta. Se mahdollistaa myös suomalaisten tuomareiden pätevytyksen toimimaan kansainvälisissä tuomioistuimissa, erityisesti, jos EY:n ensimmäisen tuomioistuimen yhteyteen perustetaan kilpailutuomioistuin tai Eurooppaan ylikansallinen patenttituomioistuin. Suomalaisen tuomioistuimen asiantuntemuksen tulee olla riittävän korkea, jotta myös Suomessa voidaan käydä kansainvälisiä oikeudenkäyntejä.

Lopuksi

STY pitää erittäin tärkeänä, että toimintaohjelman ehdotukset sisällytetään tulevan hallituksen ohjelmaan. Paremman sääntelyn toimintaohjelma antaa hyvän mahdollisuuden panna lopultakin täytäntöön ne periaatteet, jotka on otettu esille aikaisemmissa sääntelyn kehittämishankkeissa.

STY katsoo, että lainsäädännön taloudellisten ja yritysvaikutusten arviointia varten tulisi luoda pysyvä järjestelmä. STY pitää hyvänä ehdotusta valtioneuvoston yhteiseksi asiantuntijapalveluksi. On tärkeää, että asiantuntijapalvelu saa riittävät resurssit, jotta se pystyy suorittamaan vaativiakin vaikutusarvioita.

Suomen Teollisoikeudellinen Yhdistys ry

Eeva Hakoranta
Hallituksen puheenjohtaja